

YUKIO
MISHIMA
CONFESIUNILE
UNEI MĂȘTI

Traducere din japoneză și note de
EMIL EUGEN POP

HUMANITAS
fiction

Frumosul este ceva cumplit, înfiorător! Înfiorător, înțelegi? Pentru că nu poți să-l cuprinzi, nu poți să știi ce-i acolo, și nici n-ai cum să știi, fiindcă Dumnezeu ne-a pus în față numai enigme. Aici se întâlnesc toate extremele, și toate contradicțiile sălășluiesc laolaltă. Eu, frățioare, nu sunt un om cult, dar am stat și am cugetat mult. Sunt atâtea taine care ne înconjoară! Prea multe enigme apasă asupra bietului om pe acest pământ. Dezleagă-le cum te taie capul și ieși la liman teafăr, nevătămat, dacă-ți dă mâna. Frumosul! Și apoi, nu pot să suport că unii oameni cu suflet mare și luminați la minte încep prin a slăvi idealul Madonei ca să ajungă la urmă să năzuiască spre un alt ideal, idealul Sodomei. Dar și mai îngrozitor este atunci când omul în al cărui suflet sălășluiește idealul Sodomei nu înseamnă că-și întoarce fața de la celălalt ideal, al Madonei, fiind singurul care-l însuflețește și pentru care inima lui arde, arde cu adevărat, ca în anii neprihănitei tinereți. Nu, sufletul omului e larg, mult prea larg, n-ar strica să fie puțin îngustat! Dracu' să înțeleagă! Acolo unde mintea vede numai rușine, inima descoperă frumosul. Poate, oare, Sodoma să reprezinte frumosul?

...Dar fiecare, cum se zice, vorbește despre ce-l doare.

F. M. DOSTOIEVSKI,
*Frații Karamazov*¹

1. Traducere de Ovidiu Constantinescu și Isabella Dumbravă, Editura pentru Literatură Universală, București, 1965.

Capitolul 1

Vreme îndelungată obișnuiam să susțin că mi-am văzut scena propriei nașteri. Adulții care mă ascultau râdeau de fiecare dată când aduceam vorba despre venirea mea pe lume, lăsând impresia că mă iau peste picior, ca într-un târziu să-mi măsoare cu privirea vag umbrită de ură chipul palid, care nu prea părea de copil. Atunci când se întâmpla ca de față să fie persoane mai puțin apropiate, bunica mă întrețea cu severitate în glas și mă trimitea la joacă, de parte de ceilalți, de teamă să nu fiu considerat idiot.

Pradă hohotelor de răs, cei mari interveneau mereu cu câte-un argument științific pregătit să le întărească explicațiile. Se exprimau întotdeauna după același șablon, cu ardoarea oarecum teatrală a celui care încearcă să simplifice lucrurile pe înțelesul unui copil. Afirmam ba că la naștere pruncul n-are încă ochii deschiși, ba că n-avea cum să fi dobândit noțiuni îndeajuns de clare pentru a i se imprima ceva în memorie, chiar dacă, din întâmplare, ar fi avut ochii deschiși. Conștienți că erau la un pas de a se prinde în plasa pe care le-o întinsesem, îmi scuturau umerii plăpânzi în așteptarea unui semn de aprobare, cu toate că eu rămâneam încă neîncrezător. Cu un copil trebuie să fii mereu cu ochii în patru, iar acesta cu siguranță ne-a întins o capcană, ca să afle „adevărul“. Dacă-i așa, de ce nu întreabă de-a dreptul, cu inocența vârstei, „pe

unde și de ce m-am născut?“ Tăcuți, sfârșeau de fiecare dată prin a mă privi cu acel rânjel care trădează o ofensă profundă, nejustificată.

Era însă vorba de rodul propriei lor închipuiri, deoarece n-aveam de gând să-i iscodesc cu privire la acel „adevăr“. De altfel, nespun de temător în a nu-i jigni pe cei mari, era exclus să-mi fi trecut prin cap stratageme și capcane de întins altora.

Oricât ar fi încercat să mă convingă sau să mă ia peste picior, credința că am văzut spectacolul propriei mele nașteri rămânea neschimbată. Pesemne că totul se datora aducerii aminte a ceea ce îmi relatase vreunul din martorii acelui moment sau, cine știe, imaginației mele. În memorie mi-a rămas însă cu claritate un detaliu pe care nu se poate să nu-l fi observat eu însumi. E vorba de copaia în care mi-au făcut prima baie. Era nouă, din coajă proaspătă de lemn, mărginită de-un tiv subțire de lumină, dacă priveai din interior. Strălucea, doar acolo, de parcă ar fi fost din aur. Crestele valurilor de apă iscate n-ajungeau până în acel punct, cele din apropiere izbindu-se neîncetat unul de altul într-o blândă lucire, provocată de reflexie sau, poate, chiar de câteva raze răslețe de soare.

Această amintire putea fi lesne pusă sub semnul îndoielii, pentru că nu mă născusem ziua, ci seara, la ora nouă, interval în care era exclus să bată soarele. Chiar și atunci când în derâdere îmi sugerau drept sursă de lumină o eventuală lanternă, nu-mi era deloc greu să mă las pradă ideii absurde care mă făcea să cred că tocmai acea porțiune a copăii nu se putea să nu fi fost scăldată în lumina soarelui, oricât de avansat în noapte era ceasul. Iar marginea de lumină tremurată a copăii îmi străbătea uneori amintirea ca mărturie a primului scăldat, pe care l-am văzut cu propriii mei ochi.

M-am născut la doi ani de la marele cutremur¹. Cu zece ani înainte, după ce bunicul² se retrăsese din postul de guvernator colonial, asumându-și greșeala unui subaltern într-un caz de corupție (nu folosesc eufemisme când spun că până acum n-am mai întâlnit o încredere în oameni atât de deplină ca a bunicului, frizând prostia), familia mea și-a început coborâșul în același ritm non-șalant cu care fredonezi un cântec. Datorii enorme, sechestru, vânzarea proprietății, urmate de orgoliul maladiv tot mai pârjolitor, ca un imbold tainic, pe măsură ce strâmtorarea sporea.

Așa se face că m-am născut într-o veche casă închiriată, de la colțul unei străzi nu dintre cele mai răsărite. Privită de sus părea cu două niveluri, care deveneau trei dacă te uitai la ea de la poalele colinei, poarta pompoasă din fier, grădina din față și camera în stil occidental, de întinderea unei capele de la periferie, conferind sumbrei clădiri un aspect trufaș și oarecum nedeslușit. Odăi întunecate avea o mulțime, iar slujnice șase. Cu bunicul, bunica, tata și mama puși la socoteală, trăiam împreună în această casă, ce scârțâia ca un dulap învechit, zece suflete.

Pofta de afaceri a bunicului, precum și boala și me-teahna de a risipi a bunicii erau o sursă permanentă de griji pentru familie. Tentat de ilustratele aduse de tot soiul de indivizi din anturajul său dubios, bunicul obișnuia să călătorească în ținuturi îndepărtate, mânat de visul aurului. Descendentă a unei case de obârșie străveche, bunica nu-l avea la suflet, disprețuindu-l. Spirit îndărătnic și de neclintit, părea atinsă de-un fel de

1. 1 septembrie 1923.

2. Sadataro Hiraoka, bunicul autorului, a ocupat funcția de guvernator colonial între 1908–1914.

nebunie și poezie în același timp. Pe căi lăturalnice, încet și sigur, nevralgia cerebrală cronică îi măcina nervii, sporindu-i inteligența cu o luciditate inutilă. Dar știa oare cineva că accesesele ei de furie, care aveau să continue până la moarte, reprezentau amintirea lăsată de păcatele din tinerețe ale bunicului?

Aici a adus-o tata pe frumoasa și firava lui mireasă, pe mama.

Durerile facerii au apucat-o în dimineața zilei de 14 ianuarie 1925. Seara, la ora 9, avea să se nască un prunc mititel, de două kilograme jumătate. În amurgul zilei a șaptea m-au învelit în scutec și apoi într-un kimono cu picățele, iar bunicul, cu toți ai casei de față, mi-a scris numele pe-o bucată de hârtie, așezând-o pe stativul ce va poposi în alcov în cele din urmă.

Zilele treceau, fără ca părul meu să-și schimbe nuanța gălbuie. S-a făcut negru abia după ce l-au tot uns cu ulei de măsline.

Mama și tata locuiau la etaj. Sub pretext că-i periculos să îngrijești un copil mic la etajul casei, în a patruzeci și noua zi de la naștere bunica m-a răpit din mâinile mamei. Am crescut în camera în care își ducea suferința, mereu închisă și sufocată de mirosurile bolii și bătrâneții, cu patul așezat paralel cu al ei.

Cam la un an de la naștere, am căzut de pe a treia treaptă a scării și m-am ales cu o rană la frunte. Bunica era dusă la teatru, iar verii tatălui sporovăiau, cât îi ținea gura, cu mama, într-un moment de răgaz. Pe neașteptate, mama urcă scara, să aducă ceva de la etaj. Ținându-mă după ea, m-am împiedicat în poalele kimonoului ei și am căzut.

Au dat veste la teatrul Kabukiza. La întoarcerea acasă, din prag, cu trupul sprijinit în toiagul din mâna dreaptă,

bunica întrebă pe un ton neobișnuit de calm, accentuând fiecare silabă, cu privirea ațintită spre bunicul, ieșit în întâmpinarea ei:

— A și murit?

— Nu, n-a murit.

Bunica intră în casă cu pas sigur, ca o preoteasă în templu.

În prima zi a anului în care împlineam cinci ani am vomat un lichid cafeniu. Doctorul casei, sosit imediat, zicea că soarta mea ar fi în cumpănă. Mi-au făcut injecții cu camfor și glucoză, m-au înțepat de parcă aș fi fost o perniță de ace. Vreme de două ore, pulsul abia de mi se simțea atât la încheietura mâinii, cât și la braț. Cei din jur mă priveau ca pe un leș.

Odată rânduite jucăriile preferate și giulgiul, s-a strâns în jur întreaga familie. După aproape o oră, am urinat. Om învățat, fratele mai mare al mamei spuse: „scapă, cu siguranță!“. Dovadă era faptul că inima începuse să funcționeze. La scurt timp, am urinat din nou. Treptat, o vagă pâlpâire de viață mi s-a aprins în obraji.

Acea afecțiune, numită autointoxicație, s-a transformat în boală cronică. Mă apuca o dată pe lună, uneori ușor, alteori acut. De câteva ori am ajuns la momente de criză. Începusem să fiu conștient de distanța până la care pașii bolii mă aduceau față de moarte.

Acesta e punctul de început al primei amintiri, care m-a frământat cu imaginea ei surprinzător de clară.

Nu-mi amintesc cine mă ducea de mână: mama, infirmiera, slujnica sau mătușa. La fel, nu țin minte nici anotimpul. Razele mate ale soarelui după-amiezii învăluiau casele din jurul colinei. Urcam spre casă, tras de mână de una dintre femei, nu mai știu care din ele. Aceasta mă

trase deodată cu forță la marginea drumului, pentru că din direcția opusă cobora cineva.

Acelei imagini, care urma să fie reluată, întărită și concentrată de mai multe ori, i s-au adăugat fără îndoială noi sensuri de fiecare dată, deoarece silueta „celui care cobora colina“, decupată pe fundalul înconjurător estompat, se dovedi a fi singura înzestrată cu amănunte care s-o scoată puternic în relief. E imaginea primei amintiri a frământărilor și amenințărilor de care am avut parte jumătate din viață.

Cel care cobora pe colină era un tânăr. În cârcă cu două hârdaie și capul înfășurat într-un prosop murdar, cu chipul sănătos și plăcut, din care răzbătea o privire luminoasă, cobora cu grijă, atent la echilibrul poverii din spate. Era gunoierul ce curăță haznale. Purta șosete groase cu talpă de cauciuc și nădragi bleumarin, strânși pe coapse. La cei cinci ani ai mei, îi cercetam înfățișarea cu atenție neobișnuită. Fără ca semnificația să-i fi fost deslușită, simțeam chemarea unui glas ciudat, tainic, întâia revelație a unei forțe anume. Emblematic e faptul că aceasta se manifesta pentru prima oară în imaginea gunoierului, știut fiind că excrementele sunt un simbol al pământului. Din străfunduri mă chema, fără îndoială, dragostea răuvoitoare a Pământului-Mumă.

Presimțeam că lumea aceasta e dominată de existența unui soi de impuls arzător. Dorința de „a deveni el“, „de a fi el“ începuse să mă subjuge. Îmi amintesc limpede că această pornire se focaliza în două puncte principale. Unul, pantalonii lui bleumarin, celălalt, îndeletnicirea. Cel dintâi îi scotea în evidență, fără echivoc, partea inferioară a trupului. Cu mișcări suple, părea că se îndreaptă spre mine. Înlăuntrul meu se declanșase o inexplicabilă admirație față de acei pantaloni. De ce, nu-mi dădeam seama.